

Nr 145.

Av herr **Hallén m. fl.**, om anslag till avlöning av svensk sjömanspräst i Danzig och Gdynia.

Det enorma uppsving, som skeppningen över Danzig och Gdynia av polska och schlesiska kol tagit efter fredsslutet, har medfört en enastående utveckling av sjöfarten på dessa hamnar, som ligga på ett inbördes avstånd av endast 17 km.

Dessa hamnars betydelse är särskilt stor för Sveriges vidkommande. Sedan några år tillbaka är Danzig den av alla världens hamnstäder utanför Sverige, som besökes av det största antalet svenska fartyg. Enligt från vederbörande konsulat inhämtade upplysningar hade Danzig år 1930 icke mindre än 1,170 inkomna svenska fartyg och Gdynia 636. Tillhopa representerade dessa 1,806 svenska fartyg en besättningssiffra å 29,700 man. Vad antalet svenska fartyg beträffar, komma sålunda Danzig och Gdynia ganska nära upp emot den *sammanlagda* svenska sjöfarten på världshamnarna *Rotterdam, Antwerpen* och *London*.

Under åtskilliga år har Svenska kyrkans sjömansvård fått upprepade maningar från sjöfolk och andra att påbörja verksamhet i Danzig och Gdynia. De moraliska missförhållandena i dessa hamnar äro synnerligen svårartade. Ett krog- och bordellväsende av råaste slag råder i hamnområdena. Enbart i Neufahrwasser finnas 64 krogar med spritutskänkning, däremot icke ett enda nykterhetskafé. På krogarna ser man ej gärna att någon bara förtär kaffe. Då är man påpasslig och dukar genast av. Såväl i Neufahrwasser som i Gdynia belägras tidtals alla fartyg av lösaktiga kvinnor.

Ett hyggligt samlingsställe för vårt sjöfolk framstod som ett oundgängligt krav. Ett sådant anskaffades också i Danzig, då missionsstyrelsen i december 1928 tack vare några särskilda gåvor för ändamålet sattes i stånd att utsända en sjömansvårdsassistent, som efter några månader ersattes med en sjömanspräst. Tack vare i hemlandet gjorda insamlingar och med välvilligt bistånd av vårt lands konsulära representanter där nere har allt sedan dess ett effektivt och allmänt uppskattat sjömansvårdsarbete pågått såväl i Danzig-Neufahrwasser som i Gdynia, där provisorisk lokal förhyrdes början av innevarande år.

På stationen i Danzig finnes för närvarande anställd sjömanspräst, assistent och läsrumsföreståndarinna och i Gdynia assistent och föreståndarinna. Till belysning av verksamhetens omfattning må nämnas att på vardera platsen antalet besökare å läsrum uppgår till omkr. 1,000 pr *månad*. I Danzig avlades under föregående år 1,184 skeppsbesök av präst och assistent och i Gdynia under de åtta månader av samma år verksamheten hittills varat 980 skeppsbesök. På vardera platsen finnes ett fyrtiotal svenska tidningar och tidskrifter, bibliotek med bildande och underhållande lektyr, anordningar för brevskrivning m. m. Som motvikt mot de moraliska farorna ha idrottstillställningar och utflykter visat sig vara av stor betydelse. Sålunda ha under assistentens ledning i Gdynia i fjol 41 fotbollsmatcher varit anordnade. Liksom på sjömansvårdens övriga stationer i främmande hamnar utgöra veckosamkväm med föredrag och musikalisk underhållning ett viktigt inslag i verksamheten, så mycket mer som sjömännen själva i stor utsträckning medverka vid underhållningen. Varje dag serveras kaffe på läsrummen till självkostnadspris.

Det säger sig självt, att en så omfattande verksamhet är förenad med stora utgifter. Frånsett vad som på platsen insamlas bland sjömän och andra för arbetet intresserade, räknar missionsstyrelsen med en kostnad för innevarande års löpande verksamhet i Danzig och Gdynia å sammanlagt kronor 26,000, vilka måste insamlas på frivillighetens väg. Men härutöver föreligger en särskild uppgift av större ekonomisk räckvidd. På bägge platserna svara lokalerna icke mot verksamhetens behov. Särskilt gäller detta Gdynia, där missionsstyrelsen hyrt en liten magasinslokal vid hamnen. Utrymmet i densamma är så trångt, att på juldagen icke mindre än tre fester fingo hållas för att alla i hamnen varande svenskarna skulle få vara med om julfirandet. Vid ett annat tillfälle lågo 16 båtar i hamnen, av vilka assistenten med hänsyn till de små lokalerna endast vågade uppsöka fem med inbjudan till ett festligt samkväm. Som vanligt infunno sig också de inbjudna besättningarna mangrant.

Som ett villkor för att Svenska Kyrkans Missionsstyrelse skall våga gripa sig an med arbetet för en tillfredsställande lösning av lokalfrågan, till att börja med i Gdynia, framstår dock en viss avlastning av dess ekonomiska börda genom att statsmakterna, på samma sätt som är fallet i vissa andra hamnar med betydande svensk sjöfart, ville bevilja anslag av statsmedel till avlöning av sjömanspastorn i Danzig, vilken även bär huvudansvaret för arbetet i Gdynia.

Dessa synpunkter hava i Svenska Kyrkans Missionsstyrelses skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 september 1930 framhållits. Statskontoret har den 23 september s. å. avgivit följande utlåtande:

»Vidkommande slutligen den religiösa och sociala verksamheten i Danzig med Gdynia framgår av ansökningen, att densamma påbörjats i Danzig i slutet av år 1928 och i Gdynia först i början av år 1930. Med hänsyn

härtill och i anslutning till förut tillämpade grunder för statsbidragens beviljande, skulle det kunna sägas, att tiden ännu icke är inne för en sådan åtgärd beträffande dessa hamnstäder. Vad som i ansökningen anföres om det stora antal svenska fartyg, som besöker hamnarna, med besättningar på tillsammans omkring 26,000 personer och de svåra missförhållanden, som vållas av att stora skaror svensk sjöfarande ungdom i dessa hamnar icke rönte någon tillsyn eller omvårdnad från hemlandets sida, synes emellertid vara omständigheter, som tala för att någon ytterligare erfarenhet om behovet av en sjömanspräst i Danzig med Gdynia icke behöver avvaktas, utan att ur denna synpunkt sett hinder icke bör möta för statsbidrags beviljande. Med hänsyn härtill och då, enligt vad av ansökningen framgår, missionsstyrelsens sjömansvård för år 1929 medfört brist i de för densamma avsedda medel, anser sig statskontoret böra tillstyrka, att understöd lämnas för nu ifrågavarande ändamål. Missionsstyrelsen föreslår i sådant hänseende — förutom provisorisk tilläggslönen — ett belopp av 5,000 kronor. Med hänsyn till att styrelsen avlönar både en sjömanspräst i Danzig och en assistent i Gdynia, har statskontoret intet att erinra mot detta belopp.»

Statsrådet och chefen för Kungl. Ecklesiastikdepartementet har likaledes kraftigt understrukit behovet av statsunderstöd till verksamheten å dessa platser, men ansett, att de statsekonomiska förhållandena icke i år medgiva, att statsanslag lämnas.

Vi äro emellertid övertygade om, att här föreligga sådana trängande förhållanden, att statsmakterna icke böra låta detta arbete helt vara överlämnat åt den privata hjälpverksamheten, utan bör i stället staten känna sin förpliktelse att biträda. Det är från alla håll tillfullo vitsordat, både att de kriminella förhållandena i dessa hamnstäder äro med de svåraste bland kontinenthamnarna — möjligen med undantag för Antwerpen — och att den hjälptjänst som sjömansprästen här lämnar sker i de mest tidsenliga och effektiva former. De väldiga ungdomsskaror, som passera ut och in i dessa hamnar, kunna verkligen begära, att icke hemlandet låter det vara beroende av de statsekonomiska förhållandena, om och när de skola få ett hjälpande handtag. Den sydöstra östersjökusten är så pass infekterad av lösliga och kriminella förhållanden i hamnstäderna — varom spritsmugglingen är oss ett dagligt vittnesbörd — att arbetet på att skaffa dessa utposter för svenskt kulturellt och moraliskt arbete ingalunda bör uppskjutas.

På grund härav tillåta vi oss föreslå,

att riksdagen ville till avlöning av svensk sjömanspräst i Danzig och Gdynia anslå 5,000 kr. och således höja anslaget till religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnar för budgetåret 1931—1932 till

50,500 kr. samt företaga den höjning av förslagsanslaget till dyrtidstillägg åt sjömansprästerna (nu 15,000 kr.), som härav kan föranledas.

Stockholm den 22 januari 1931.

		<i>Harald Hallén.</i>
<i>Karl Ward.</i>	<i>Emil Olovson,</i> Västerås.	<i>Bertil Mogård.</i>
<i>Karl Andersson,</i> Katrineholm.	<i>Josef Weijne.</i>	<i>O. W. Lövgren.</i>
<i>O. Johansson</i> i Edsbyn.	<i>Karl Magnusson</i> i Kalmar.	<i>Nils Holmström.</i>
<i>P. Bergström</i> i Bäckland.	<i>Nils Persson.</i>	<i>Carl Björling.</i>
<i>Verner Hedlund,</i> Östersund.	<i>Arvid Gardell,</i> Stenstu.	<i>O. E. Sandberg.</i>
<i>C. Brännberg.</i>	<i>Thore Alströmer.</i>	<i>Per Pehrsson.</i>
<i>Birger Petersson.</i>	<i>K. A. Ryberg.</i>	<i>Gust. Mosesson.</i>
	<i>G. A. Björkman.</i>	
